

Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs over de wetsontwerpen nos. 78 en 268.

2°. Alvorens eene instructie voor de Rijksinspecteurs wordt gemaakt, behoort overleg te worden gepleegd met de betrokken ambtenaren der groote gemeenten. Dat men die niet gehoord heeft vóór het maken van het wetsontwerp, is aan de praktische uitvoerbaarheid niet ten goede gekomen.

Wanneer de Minister echter het ontwerpen der uitvoeringsregeling opdraagt aan Rijks- en gemeenteambtenaren, die met de praktijk op de hoogte zijn, kunnen vele bezwaren worden ondervangen.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 13den Juni 1918.

VAN BASTEN BATENBURG.
GILISSEN.
SMITS.
WESTERDIJK.
VAN HOLTHE TOT ECHTEN.

VOORLOOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAPPORTEURS

over het ontwerp van wet tot machtiging tot deelneming in het maatschappelijk kapitaal eener Naamlooze Vennootschap, welke zich ten doel stelt de oprichting en de exploitatie van een Nederlandsch Hoogoven-Staal- en Walswerk. (268)

Het afdeelingsonderzoek van dit wetsontwerp heeft aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen en beschouwingen.

De totstandkoming van een hoogovenbedrijf, met daaraan verbonden staal- en walswerk, werd algemeen toegejuicht.

De wijze waarop dit bedrijf zal tot stand komen vond zoowel verdediging als bestrijding. Een lid achtte de voorbereiding onvoldoende, de Memorie van Toelichting onvolledig en de rentabiliteit niet genoeg onderzocht. Waarom, zoo werd gevraagd, daarover en ook omtrent den geheelen opzet en de levensvatbaarheid van dit grootsche plan niet het advies ingewonnen bijv. van de hoogleraren te Delft? Thans is men alleen voorgelicht door belanghebbenden, die de zaak uiteraard meer van uit een oogpunt van hun privaat belang dan uit dat van het Nederlandsche volk in zijn geheel bezien.

Omtrent tal van punten bestaat nog onzekerheid: waar denkt men de grondstoffen te verkrijgen, waar de technische leiders, waar zal de onderneming worden gevestigd, welke omvang zal worden gegeven aan de elektrische centrale, welke gegevens heeft men omtrent de rentabiliteit? Zal voldoende worden gewaakt voor de hygiënische en andere belangen der arbeiders? Vooral in een bedrijf als het hier gedachte loopen leven en gezondheid der arbeiders groot gevaar als daarvoor geene afdoende maatregelen worden getroffen en zijn die wel te verwachten van particuliere ondernemers, alleen op winst belust? Zal het bestuur dezer vennootschap, waarvan zoo vele en velerlei andere Nederlandsche industriën afhankelijk zullen worden, straks geen veel te groote macht vormen in den Staat, eene soort trust, zooals men die in het buitenland, zeer ten nadeele van het algemeen belang, heeft zien ontstaan? Zal die trust niet enkelen favoriseeren ten koste van velen en zal dat niet geschieden ondanks het strengste Staatstoezicht, evengoed als zulks heeft plaats gehad bij onze spoorwegen?

Of Staatssteun wel zoo noodig was, werd van die zijde betwijfeld. Ook zonder dien steun werd verwacht, dat de zaak wel tot stand zoude komen. In verband hiermede zoude men

er prijs op stellen te vernemen of reeds afspraken waren gemaakt omtrent de levering van steenkool uit de Staatsmijnen van Limburg en zoo ja, welke? Ook voor Indië waren plannen in overweging voor de totstandkoming van een dergelijk bedrijf. Waarom, zoo werd gevraagd, hier te lande aan eene concurrerende onderneming financiële steun van het Rijk verleend? Zal de invloed van den Staat voldoende zijn om ook op dit stuk misstanden te voorkomen?

Wat zal geschieden als de proeven van den heer AARTS gelukken? Slagen die dan zal de ontworpen onderneming als verouderd ten achter geraken en te gronde gaan. Ook omtrent het dumping-systeem van Duitsche zijde dacht dit lid lang niet zoo licht als de Regeering. Wat zal geschieden als hij gelijk krijgt? Zal dan de Staat maar weer moeten bijspringen met nieuwe miljoenen?

Boven de deelneming van den Staat in eene naamlooze vennootschap als hier gedacht, gaf dit lid de voorkeur aan of zuiver particuliere industrie of Staatsbedrijf. Sommige industrieelen zien schitterende vooruitzichten. Waarom wenschen die dan nog den Staat er in te betrekken? Hoewel zeer veel gevoelende voor het te stichten groote en grootsche bedrijf, betwijfelde dit lid of daarvoor thans wel de beste weg werd gekozen.

Vele andere leden echter juichten de plannen toe, ook wat den opzet betreft. De talrijke daartegen aangevoerde bedenkingen werden door hen ongegrond of overdreven geacht op de gronden, naar hunne meening, duidelijk en afdoende uiteengezet in de Memorie van Toelichting en vooral in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer. Niet alleen verheugden zij zich over de totstandkoming van deze voor onze nijverheid zoo belangrijke onderneming, ook keurden zij goed den daaraan door den Staat te verleenen steun en de wijze, waarop die was gedacht.

Nu immers de industrieelen, scheepvaartondernemingen en bankierskringen in zulk een korte spanne tijds een zoo groot kapitaal hebben bijeengebracht, tot oprichting van een Nederlandsch Hoogoven-, Staal- en Walswerk en daardoor getoond hebben overtuigd te zijn van de levensvatbaarheid der zaak, meenden zij dat terecht werd voorgesteld ook de Staat in deze zoo bij uitstek nationale onderneming te doen participeeren. Het zooveel mogelijk onafhankelijk worden van het buitenland in zake staalproductie, het onmiskenbaar voordeel dat hierin is gelegen zoowel voor onze scheepsbouwondernemingen als ook voor legerbehoeften, rechtvaardigen ten volle de medewerking van den Staat. Die medewerking is omgekeerd ook van het grootste belang voor de onderneming zelf, daar het dooddrukken door een buitenlandsche trust, nu ook de Staat financieel belang bij de zaak heeft, gemakkelijker is te keeren.

Door sommige leden werd betreurd, dat de naastings-clausule niet in deze overeenkomst is opgenomen. Opgemerkt werd hiertegen dat, zoo later de wenschelijkheid van overname door den Staat mocht blijken, de onteigeningswet daartoe altijd nog een weg opent.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 13den Juni 1918.

VAN BASTEN BATENBURG.
GILISSEN.
SMITS.
WESTERDIJK.
VAN HOLTHE TOT ECHTEN.